

Perspektívy jazykovej komunikácie v Európskej únii Nitra, Slovenská republika, 28. - 29. júla 2016

„Nitrianska deklarácia”

L'Italia è fatta. Restano da fare gli italiani. (Vytvorili sme Taliansko. Teraz musíme vytvoriť Talianov.) Massimi d'Azeglio, 1866

Vytvorili sme Európu, teraz musíme vytvoriť Európanov. Iba Európania vedľa Európskej únii priniesť potrebnú citovú a demokratickú oprávnenosť. Brexit jasne ukázal, že súčasná kríza európskej integrácie je krízou identity. Kľúčovou záležitosťou je poradiť si s rozmanitosťou. Je potrebné zlepšiť jej riadenie spájaním vládnych inštitúcií s komunikačnými komunitami. Nedostatok takéhoto spojenia je pre Európsku úniu zásadným problémom.

Veľa občanov sa oprávnene obáva, že ak má byť Európa úspešná, musí sa potlačiť ich národná identita. Tejto obave musíme venovať pozornosť. Občianska angažovanosť voči Európe sa neposilní, pokiaľ občania nepocítia európsku identitu, v súlade so svojou národnou a regionálnou identitou. Dôvodom je, že napriek veľkým pokrokom európskej integrácie v hospodárskej a obchodnej oblasti, kultúrnej, vzdelávaciej a jazykových aspekty ostali na národnej úrovni. Doposiaľ nevznikla žiadna snaha o vytvorenie spoločného vzdelávacieho systému pre európskych občanov. Jazyky nám umožňujú komunikovať, ale v rovnakej miere pomáhajú vyjadriť aj našu identitu. V súčasnosti neexistuje jazyk, ktorý by vyjadroval paneurópsku identitu. Motto Európskej únie „zjednotení v rozmanitosti” akoby vyzdvihovalo rozmanitosť na úkor jednoty. Avšak kľúčová je rovnováha medzi nimi.

Narastajúca globalizácia spôsobila dominanciu angličtiny. Ako svetový jazyk však angličtina nie je vhodným jazykom na vyjadrenie európskej identity. Keď Veľká Británia odíde z Európskej únie, angličtina bude iba pre 10 % obyvateľov Európskej únie rodným jazykom alebo cudzím jazykom, ktorý ovládajú na veľmi dobrej úrovni. Výlučné používanie angličtiny v Európskej únii by prehĺbilo sociálne nerovnosti a angličtina by bola považovaná za elitársky jazyk. Prehnané sústredenie na angličtinu je hlavným faktorom, ktorý oslabuje motiváciu študovať iné cudzie jazyky. Jazykové nerovnosti sú často dôsledkom nerozumných jazykových politík a nie výsledkom spontánnych socio-ekonomických javov. Jazyková nespravodlivosť vytvára rôzne formy ekonomickej a spoločenskej diskriminácie. Pomocou vhodných jazykových politík by sme sa týmito javmi mali zaoberať na úrovni Európskej únie.

Prevláda trend podceňovania dôležitosti jazykovej politiky ako faktora integrácie. Upevňuje to súčasnú situáciu, ktorá, ako ukázal Brexit a iné referendá, je neprijateľná dokonca aj pre britských občanov. Mnohojazyčnosť je základnou hodnotou Európskej únie a zároveň základnou hodnotou na zabezpečenie rovnoprávnosti občanov Európskej únie a aj hovoriacich regionálnych a menšinových jazykov. Je potrebné preskúmať tieto dôležité oblasti.

Výučba cudzích jazykov neprináša očakávané výsledky. Eurobarometer a SurveyLang ukázali pokles v znalosti prvého aj druhého cudzieho jazyka. Vidíme jasnú potrebu novej stratégie na zlepšenie učenia cudzích jazykov, zvýšenie jazykovej uvedomenosti a medzikultúrnych schopností, a to empirickým zisťovaním, ktorý cudzí jazyk dokáže s najväčšou pravdepodobnosťou podnietiť následné učenie ďalšieho jazyka. Krajiny Vyšehradskej štvorky predstavujú ideálny rámec pre zavedenie tohto inovatívneho prístupu a realizáciu praktických krokov, a tým podporiť jazykovú rozmanitosť a tiež spoločnú európsku identitu.